

10 Ιουλίου, 1991

[ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Διοτής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΟΥΛΛΑ ΑΝΔΡΕΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ,

Αιτήτρια,

v.

ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ,

Καθ' ου η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 1043/90).

- Διοικητικό Δίκαιο — Γενικές Αρχές — Υποχρέωση της Διοίκησης να απαντά σε αιτήματα των διοικουμένων — Άρθρο 29 του Συντάγματος — Η παράλειψη μπορεί να προσβληθεί με προσφυγή βάσει του άρθρου 146.4 του Συντάγματος — Η χρησιμοποίηση ιστορικού χρόνου στο άρθρο 146.4 του Συντάγματος δεν καθιστά τη δήλωση του δικαστηρίου ακαδημαϊκής φύσεως — Το άρθρο 29.1 του Συντάγματος δημιουργεί υποχρέωση απάντησης η οποία παραμένει εκαιρετής μέχρι την συμμόρφωση της διοίκησης. 5
- Προσφυγή βάσει του άρθρου 146 του Συντάγματος — Έξοδα — Επαφένται στην ελεύθερη κρίση του δικαστηρίου — Όπου το αποτέλεσμα συναγοτάται με την αποδοχή των νομικών θέσεων της μίας ή της άλλης πλευράς, επαυξάνεται η σημασία του αποτελέσματος ως καθοριστικού παράγοντα για τον διακανονισμό των εξόδων της δίκης. 10
- Η αιτήτρια, με την προσφυγή της αυτή προσέβαλε την παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας του Δήμου Λεμεσού να απαντήσει σε αίτησή της για έκδοση άδειας οικοδομής. 15
- Η παράλειψη ήταν γεγονός παραδεκτό από τον καθ' ου η αίτηση και η διαφωνία εξειδικεύτηκε τόσο στη θεραπεία που μπορεί να παράσχει το Δικαστήριο όσο και στο θέμα της επιδίκασης των εξόδων. 20
- Ήταν ισχυρισμός του καθ' ου η αίτηση ότι σύμφωνα με το άρθρο 146.4 του Συντάγματος το Δικαστήριο μπορεί μόνο να κηρύξει την παράλειψη άκυρη και εφόσον χρησιμοποιείται στο εν λόγω άρθρο η φράση "ότι παν το παραλειφθέν έδει να έχει εκτελεσθεί" η υποχρέωση αφορά παρελθόντα χρόνο και δεν επεκτείνεται στο μέλλον. 25

Το Ανώτατο Δικαστήριο, εκδίδοντας δήλωση του Δικαστηρίου ότι η παράλειψη του καθ' ου η αίτηση να απαντήσει στην αίτηση της αιτήτριας ήταν άκυρη και ότι παραλείφθηκε όφειλε να έχει εκτελεστεί, αποφάσισε ότι:

5 (1) Η παράγραφος 1 του άρθρου 29 του Συντάγματος δημιουργεί στον καθ' ου η αίτηση υποχρέωση για απάντηση. Σκοπός του άρθρου 29 είναι να διασφαλίσει ότι το αίτημα ή παράπονο θα εξετάζεται αρμόδια και θα επιλύεται ταχύτατα και αιτιολογημένα. 10 Ενόσω διαρκεί η εκκρεμότητα του αιτήματος του αιτητή υπάρχει παράλληλα εκκρεμής υποχρέωση της διοίκησης να συμμορφωθεί στις διατάξεις του άρθρου 29 του Συντάγματος. Η χρησιμοποίηση δε ιστορικού χρόνου στο άρθρο 146.4 του Συντάγματος δεν καθιστά τη δήλωση του δικαστηρίου ακαδημαϊκής φύσεως.

15 (2) Κατά γενικό κανόνα τα έξοδα επαφίενται στην ελεύθερη κρίση του δικαστηρίου. Όποτε όμως το αποτέλεσμα της δίκης συναρτάται με την αποδοχή των νομικών θέσεων της μίας ή της άλλης πλευράς, επανξάνεται η σημασία του αποτελέσματος ως καθοριστικού παράγοντα για τον διακανονισμό των εξόδων της 20 δίκης. *Ανδρέας Μιχαήλ ν. Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου* (Υπόθεση Αρ. 890/90, απόφαση δόθηκε 24.5.1991) 4 Α.Α.Δ...). Το αποτέλεσμα της δίκης στην παρούσα υπόθεση ήταν πρόδηλο από τη στιγμή που δεν αμφισβητήθηκε ουσιαστικά από τον καθ' ου η αίτηση.

25 Διαταγή ως ανωτέρω με έξοδα υπέρ της αιτήτριας.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Mourtouvanis and Sons Ltd. v. The Republic (1966) 3 C.L.R. 108.

Κυτσίανου ν. C.B.C. (1965) 3 C.L.R. 482.

30 *Christoforou v. Municipal Committee of Ay. Dhometios* (1987) 3 C.L.R. 1464.

Mairoza Estates Ltd. ν. Δήμου Λεμεσού (Προσφυγή Αρ. 896/88, ημερ. 31.1.90).

Μιχαήλ ν. Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (1991) 4 Α.Α.Δ. 1756.

Προσφυγή.

35 Προσφυγή εναντίον της παράλειψης του Δήμου Λεμεσού να απαντήσει σε αίτηση της αιτήτριας για έκδοση άδειας οικοδομής που είχε υποβληθεί στις 21.5.1990.

Α. Παπαφιλίππου, για την αιτήτρια.

Γ. Ποταμίτης, για τους καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ. ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Το αίτημα της αιτήτριας τεκμηριώνεται στις διατάξεις του άρθρου 29 του Συντάγματος και αφορά παράλειψη του καθ' ου η αίτηση, του Δήμου Λεμεσού, να απαντήσει σε αίτηση για έκδοση άδειας οικοδομής που είχε υποβληθεί στις 21.5.1990. 5

Σύμφωνα με τα γεγονότα που λεπτομερώς παρατίθενται στην αίτηση και την γραπτή αγόρευση που υποβλήθηκε εκ μέρους της αιτήτριας ο καθ' ου η αίτηση παρέλειψε και μέχρι σήμερα εξακολουθεί να παραλείπει να απαντήσει στην αίτηση για έκδοση της άδειας, παρά τον χρόνο που έχει παρέλθει από την υποβολή της αίτησης και τις επίμονες οχλήσεις της αιτήτριας. 10 15

Η παράλειψη συνεχίστηκε και μετά την καταχώρηση της προσφυγής.

Ο καθ' ου η αίτηση δεν υπέβαλε ένσταση στην προσφυγή και ουσιαστικά αποδέχτηκε η παράλειψη - αντικείμενο της προσφυγής - να κηρυχθεί άκυρη από το Δικαστήριο. 20

Το σημείο διαφωνίας εξειδικεύεται αφενός στη θεραπεία που το Δικαστήριο δύναται να παράσχει και αφετέρου στο θέμα επιδίκασης εξόδων.

Είναι ισχυρισμός του καθ' ου η αίτηση ότι το Δικαστήριο μπορεί απλώς να κηρύξει την παράλειψη άκυρη "και ότι παν το παραλειφθέν έδει να είχε εκτελεσθεί". Κατά την άποψη αυτή το "έδει" αφορά παρελθόντα χρόνο και δεν επεκτείνεται στο μέλλον. Και σύμφωνα με την πρακτική που ακολουθεί το Δικαστήριο σε διοικητικές προσφυγές δεν επιδικάζονται έξοδα. 25 30

Σε ότι αφορά το πρώτο σκέλος του επιχειρήματος θα ήθελα να παρατηρήσω ότι η χρησιμοποίηση ιστορικού χρόνου στο άρθρο 146.4 του Συντάγματος δεν καθιστά την δήλωση του δικαστηρίου ακαδημαϊκής φύσεως.

5 Σημειώνεται ότι πρόκειται για συνεχή παράλειψη οφειλομένης ενέργειας εναντίον της οποίας χωρεί προσφυγή οποτεδήποτε. (*Mourtouvanis and Sons Ltd v. The Republic* (1966) 3 C.L.R. 108.)

10 Η παράγραφος 1 του άρθρου 29 του Συντάγματος δημιουργεί στον καθ' ου η αίτηση υποχρέωση για απάντηση.

15 Όπως παρατηρείται στην υπόθεση *Andreas Kyriacou v. C.B.C.* (1965) 3 C.L.R. 482, σκοπός του άρθρου 29 του Συντάγματος δεν είναι να προαγάγει την επικοινωνία μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων αρχών, αλλά να διασφαλίσει ότι το αίτημα ή παράπονο θα εξετάζεται αρμόδια και θα επιλύεται ταχύτατα και αιτιολογημένα.

20 Οι υποχρεώσεις της διοίκησης όπως προκύπτουν από το άρθρο 29, καθορίζονται αναλυτικά στην υπόθεση *Christoforou v. Municipal Committee of Ay. Dhometios* (1987) 3 C.L.R. 1464, ως εξής:

25 "Article 29 casts a three-fold obligation upon the Administration, as a necessary condition for the observance and safeguard of a fundamental human right of the petitioner (a) to heed the petition expeditiously; (b) to determine the petition expeditiously; and (c) to communicate its decision duly reasoned as administrative decisions must be the latest within 30 days."

30 ("Το άρθρο 29 του Συντάγματος επιβάλλει στη διοίκηση υποχρέωση προς τρεις κατευθύνσεις ως αναγκαίο όρο για την τήρηση και κατοχύρωση ενός θεμελιώδους ανθρωπίνου δικαιώματος του αιτητή: (α) να εξετάζει ταχέως την αίτηση, (β) να αποφασίζει ταχέως την αίτηση, (γ) να κοινοποιεί την απόφαση της δεόντως αιτιολογημένη, όπως οφείλουν να είναι οι διοικητικές απο-

φάσεις, το αργότερο εντός 30 ημερών.”)

Συνεπώς ενόσω διαρκεί η εκκρεμότητα του αιτήματος του αιτητή, υπάρχει παράλληλα εκκρεμής υποχρέωση της διοίκησης να συμμορφωθεί στις διατάξεις του άρθρου 29 του Συντάγματος.

5

Αναφέρεται τέλος η απόφαση *MAIROZA ESTATES LTD ν. Δήμου Λεμεσού* (προσφ. αρ. 896/88, η απόφαση δόθηκε στις 31.1.90) όπου το Δικαστήριο παρατηρεί τα εξής:

“Ο Δήμος με την αδικαιολόγητη παράλειψη και καθυστέρηση του, ενήργησε καθ’ υπέρβαση εξουσίας και υπό τις περιστάσεις, ευρίσκω πως η δικαιοσύνη το απαιτεί να εκδοθεί Δήλωση του Δικαστηρίου κάτω από το άρθρο 29 του Συντάγματος.”

10

Το θέμα των εξόδων σε διοικητικές προσφυγές εξετάστηκε διεξοδικά στην υπόθεση *Ανδρέας Μιχαήλ ν. Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου* (1991) 4 Α.Α.Δ. 1756, όπου ο δικαστής κ. Γ. Πικής αφού υπογραμμίζει ότι κατά γενικό κανόνα τα έξοδα επιφάνονται στην ελεύθερη κρίση του δικαστηρίου παρατηρεί και τα εξής:

15

“Οποτεδήποτε η κρίση της νομιμότητας της επίδικης απόφασης συναρτάται με τη δικαϊκή της υπόσταση και η έκβαση της υπόθεσης με την ορθότητα των εκατέρωθεν νομικών θέσεων, ο ερευνητικός ρόλος του δικαστηρίου συρρικνώνεται και το αποτέλεσμα συναρτάται με την αποδοχή των θέσεων της μιας ή της άλλης πλευράς. Σ’ εκείνη την περίπτωση επαυξάνεται η σημασία του αποτελέσματος ως καθοριστικού παράγοντα για τον διακανονισμό των εξόδων της δίκης.”

20

25

Με βάση τα ανωτέρω είναι προφανές ότι η έκδοση διαταγής για τα έξοδα υπέρ του αιτητή είναι εύλογη. Το αποτέλεσμα της δίκης ήταν πρόδηλο από τη στιγμή που ουσιαστικά δεν αμφισβητήθηκε από τον καθ’ ου η αίτηση.

30

Κατά συνέπεια των όσων ανωτέρω αναφέρθηκαν, η προσφυγή επιτυγχάνει και εκδίδεται δήλωση του Δικαστηρίου ότι η παράλειψη του καθ' ου η αίτηση να απαντήσει στην αίτηση του αιτητή είναι άκυρη και ότι παραλείφθηκε
5 όφειλε να έχει εκτελεστεί κατά την έννοια που έχει ενωρίτερα επεξηγηθεί. Τα έξοδα επιδικάζονται υπέρ του αιτητή.

Διαταγή ως ανωτέρω με έξοδα υπέρ της αιτήτριας.